

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

โลกปัจจุบันและอนาคตกำลังเคลื่อนตัวสู่สังคมแห่งความรู้ (Knowledge society) ที่แพร่กระจายและเชื่อมโลกให้เป็นหนึ่งเดียวด้วยวิทยาการความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ความสำคัญของการพัฒนาประเทศและการแข่งขันระหว่างนานาประเทศมีได้ขึ้นอยู่กับระบบทุน ทรัพยากรธรรมชาติ เครื่องจักร หรือแรงงานขั้นกรมาซีฟอีกต่อไป แต่จะขึ้นอยู่กับศักยภาพและคุณภาพของคนเป็นสำคัญ โลกอนาคตจึงเน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 2) ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนอย่างมาก โดยอาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญ การจัดการศึกษาของไทยที่ผ่านมาถึงแม้จะมีการพัฒนามาโดยตลอดแต่จากการประเมินผลการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พบว่า การบริหารการจัดการศึกษาของไทยประสบกับปัญหาหลายประการ คือ การจัดการที่รวมศูนย์อำนาจอยู่ส่วนกลางและไม่สนองตอบต่อความต้องการการศึกษาที่หลากหลายของชุมชน การทำงานที่ซ้ำซ้อนระหว่างหน่วยงานและขาดการประสานงานในการดำเนินงานส่งผลต่อการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง การอุดมศึกษายังไม่สามารถสร้างพลังปัญญาเพื่อพัฒนาประเทศได้ นโยบายของรัฐ ตลอดจนกฎระเบียบยังไม่เอื้อต่อการจัดการศึกษาของภาคเอกชน การจัดสรรงบประมาณไม่เป็นธรรม การระดมสรรพกำลังเพื่อการศึกษาและการจัดการศึกษาที่ผ่านมาขาดการติดตามและประเมินผลอย่างมีส่วนร่วม เป็นระบบและต่อเนื่อง ปัญหาการบริหารดังกล่าว ข่อมทำให้กระบวนการศึกษา ไม่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) จึงได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เต็มตามศักยภาพทั้งด้าน ร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและทักษะ ฝีมือให้เป็นคนดี มีสุขภาพพลานามัยที่ดี มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542 : 14) หมวด 6 มาตรฐาน และการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก และมาตรา 48 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่า การประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่จะต้องดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนา

ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน ให้ผู้เรียนได้รู้แนวทางในการเรียนรู้และสามารถกำหนดบทบาทของตนเองได้ถูกต้อง

กรมวิชาการ (2542 : 9) กล่าวว่า การจัดทำธรรมนูญโรงเรียนมีขั้นตอนการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนมี 5 ขั้นตอนคือ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมนูญสถานศึกษา การวิเคราะห์ความเป็นมาสภาพปัจจุบันปัญหา การประชุมวางแผนร่วมกัน การจัดทำธรรมนูญโรงเรียนและการประกาศธรรมนูญโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2541 : 20) กล่าวว่า ขั้นตอนการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน คือ บุคลากรร่วมกันศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล กำหนดจุดเน้นในการพัฒนา กำหนดหัวข้อในธรรมนูญโรงเรียนและลงนามในธรรมนูญโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 10) กล่าวว่า ขั้นตอนการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนควรมีขั้นตอนสำคัญ คือ เตรียมการจัดทำ นำไปสู่การปฏิบัติและปรับปรุงแก้ไข กรมสามัญศึกษา (2542 : 23) กล่าวว่า ขั้นตอนการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน คือ สร้างความเข้าใจแก่บุคลากรในโรงเรียนร่างธรรมนูญโรงเรียน เสนอร่างธรรมนูญโรงเรียนและประกาศใช้ธรรมนูญโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2541 : 18) ได้ระบุถึงประโยชน์และคุณค่าของธรรมนูญโรงเรียนว่าทำให้โรงเรียนมีเป้าหมายในการพัฒนาเต็มศักยภาพของตนเองอย่างชัดเจนบุคลากรในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องมีทิศทาง จุดมุ่งหมายและเป้าหมายการทำงานในทางเดียวกันอันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดแก่ผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ ผู้ปกครองและชุมชน รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิในท้องถิ่นมีบทบาทและส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนได้มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อความร่วมมือ การยอมรับ และการสนับสนุนจากภายนอกมากขึ้น บุคคลภายนอกสามารถตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งจะก่อให้เกิดความไว้วางใจ เชื่อมั่นและศรัทธามากยิ่งขึ้นมีกลไกการควบคุมคุณภาพภายในเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ การบริหารคุณภาพของสถานศึกษาจะดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพต้องใช้เทคนิคการบริหารในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะการบริหาร คุณภาพแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้ได้ธรรมนูญโรงเรียนที่มีคุณภาพ ปัญหาที่ผ่านมามีพบว่า โรงเรียน บางแห่งยังไม่เข้าใจธรรมนูญโรงเรียน คือพอ บางแห่งคัดลอกธรรมนูญโรงเรียนอื่นมา ทั้งที่มีสภาพปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกัน ส่วนกรรมการโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์ ส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่และสิทธิในการร่วมบริหาร โรงเรียนของตนเอง

ดังนั้น บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนคือผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญที่จะผลักดันให้ธรรมนูญโรงเรียนเป็นแผนแม่บทในการดำเนินงานของโรงเรียนได้อย่างสอดคล้องกับแนวคิดและหลักการที่ได้กำหนดไว้ ในส่วนของผู้บริหารโรงเรียนซึ่งมีหน้าที่

บริหารสถานศึกษานั้นควรจะได้มีการนำเทคนิคการบริหารในรูปแบบต่างๆมาใช้ให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของสถานศึกษา

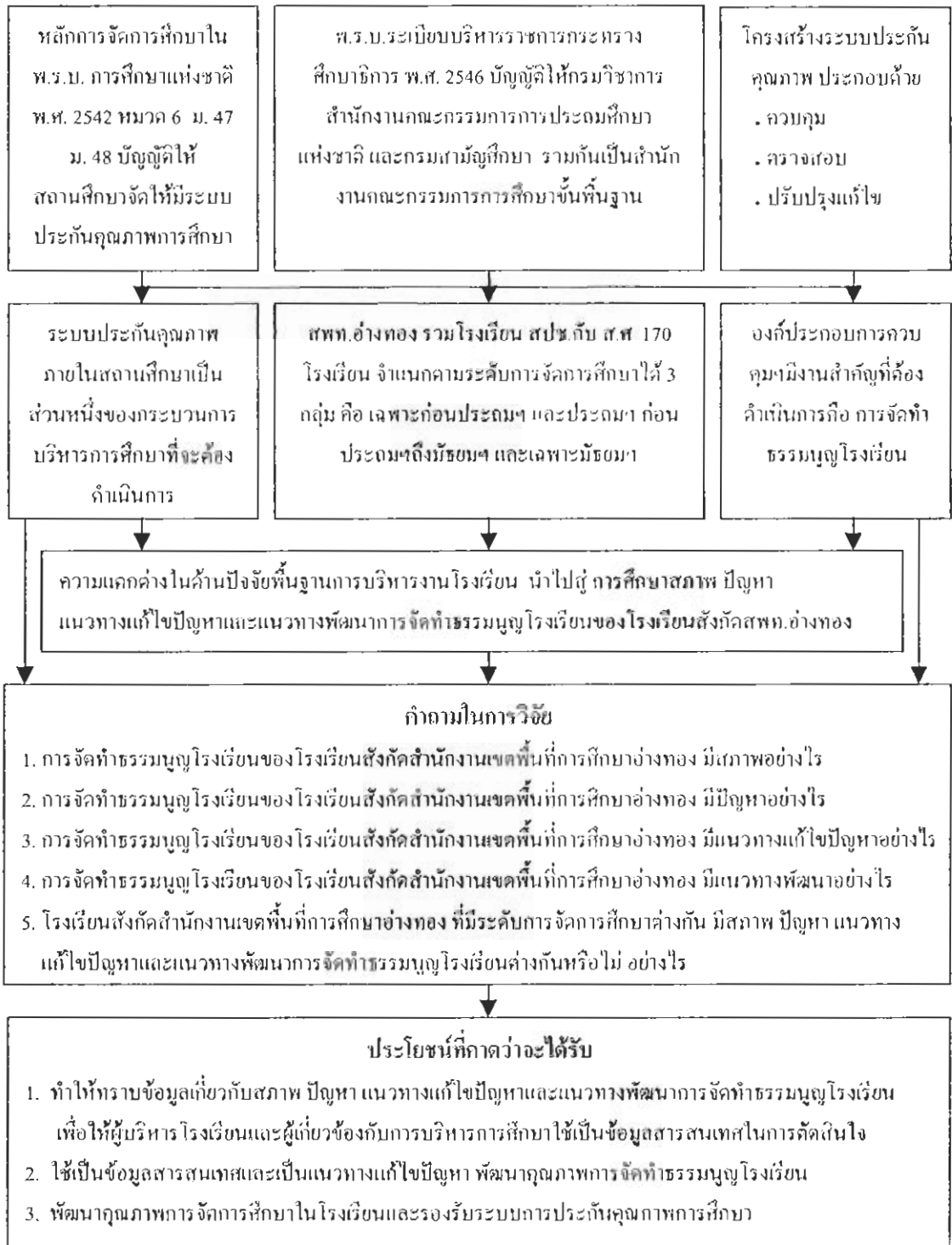
วราภรณ์ กู่เจริญ (2541 : 45) กล่าวว่า การบริหารคุณภาพเป็นการบริหารที่เป็นระบบ มีเป้าหมายชัดเจน มีการดำเนินการหรือการปฏิบัติงาน มีการตรวจสอบประเมินผลและมีการปรับปรุงแก้ไข เป็นวงจรต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จที่คาดหวังและเพื่อแสวงหาสภาพที่ดีกว่า ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เป็นระบบ (System) ก็คือการทำงานหรือทำกิจกรรมต้องมีขั้นตอน มีเหตุผล มีเอกสารอธิบายขั้นตอน มีเอกสารบันทึกกระบวนการที่เรียกว่า วงจร PDCA

กรมวิชาการ (2539 : 3) ระบุว่า การบริหารระบบคุณภาพที่นำมาศึกษาและใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาองค์กร ได้คือแนวคิดการบริหารคุณภาพวงจรมะมิง ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการแก้ไขปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540 : 9) ระบุว่า กระบวนการสร้างคนนั้น ผู้ที่เป็นสถาปนิกคือ ครูและผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมกันกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนต้องช่วยกันวางแผน ช่วยกันทำ ช่วยกันตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างต่อเนื่อง จึงเห็นได้ว่าธรรมเนียมโรงเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในระบบประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 บัญญัติให้ยุบหน่วยงาน ทบวง มหาวิทยาลัยและกระทรวงศึกษาธิการ (เดิม) เป็นกระทรวงศึกษาธิการ (ใหม่) โดยกรมวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมสามัญศึกษารวมกันเป็นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกำหนดเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 ได้แบ่งการศึกษาในระบบออกเป็น 3 ระดับ คือ การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา การศึกษาระดับประถมศึกษาและการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดอ่างทองกำหนดให้มีเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 1 เขตพื้นที่การศึกษา คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ผู้วิจัยไม่พบว่ามีการศึกษาสภาพ ปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน ตามกรอบการบูรณาการสาระ ขั้นตอนการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนของกรมวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและกรมสามัญศึกษา โดยใช้กรอบแนวคิดการบริหารคุณภาพของเดมมิง 4 ขั้นตอน คือ วางแผน ลงมือปฏิบัติ ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไข จึงเห็นสมควรมีการศึกษาสภาพ ปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ตามกรอบการบูรณาการสาระขั้นตอนการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนของกรมวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการ

การประถมศึกษาแห่งชาติและกรมสามัญศึกษา โดยใช้กรอบแนวคิดกระบวนการบริหารคุณภาพของเดมมิ่ง 4 ขั้นตอน คือ วางแผน ลงมือปฏิบัติ ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไข เพื่อศึกษาว่าการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง มีสภาพการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนอย่างไร มีปัญหาการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนอย่างไร มีแนวทางแก้ไขปัญหา การจัดทำธรรมนูญโรงเรียนอย่างไรและมีแนวทางพัฒนาการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนอย่างไร โดยศึกษาจากผู้บริหารโรงเรียนเนื่องจากเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนของโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศให้ผู้บริหารโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องใช้ในการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ บรรลุจุดมุ่งหมายตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนได้อย่างแท้จริง

จากข้อมูลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทองปีการศึกษา 2546 พบว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 170 โรงเรียน จำแนกตามระดับการจัดการศึกษา จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา จำนวน 117 โรงเรียน โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา จำนวน 39 โรงเรียนและโรงเรียนที่จัดการศึกษาเฉพาะระดับมัธยมศึกษา จำนวน 14 โรงเรียน ซึ่งทำให้มีสภาพที่แตกต่างกันในด้านปัจจัยพื้นฐานของโรงเรียน สภาพแวดล้อม สภาพสังคม เศรษฐกิจของชุมชนและการจัดการศึกษา ส่งผลต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนมีความแตกต่างกัน จึงทำให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนมีลักษณะหลากหลาย เกิดความแตกต่างกันด้านประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ดังนั้นจึงเกิดคำถามขึ้นมาว่าสภาพ ปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหา และแนวทางพัฒนาการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนของโรงเรียนที่จัดการศึกษาต่างกัน จะมีความแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ไม่พบว่ามีผู้ใดศึกษาในเรื่องนี้มาก่อนด้วยเหตุนี้ จึงควรมีการศึกษาว่าโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา และโรงเรียนที่จัดการศึกษาเฉพาะระดับมัธยมศึกษาจะมีสภาพ ปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหา และแนวทางพัฒนาการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร ทั้งนี้เพื่อได้ข้อมูลเฉพาะจังหวัด อันเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงโรงเรียนในจังหวัดให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพต่อไป โดยสรุปแนวคิดเกี่ยวกับภูมิหลังในการวิจัยแสดงในภาพประกอบ 1 ดังนี้

ภาพประกอบ 1 แสดงแนวคิดเกี่ยวกับภูมิหลังในการวิจัย

หมายเหตุ → หมายถึง ความเกี่ยวข้องกับโดยตรงของประเด็นที่ระบุ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง
2. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง
3. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง
4. เพื่อศึกษามโนทัศน์พัฒนาการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง
5. เพื่อเปรียบเทียบสภาพ ปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ตามระดับการจัดการศึกษาของโรงเรียน

คำถามในการวิจัย

1. การจัดทำธรรมเนียมโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง มีสภาพอย่างไร
2. การจัดทำธรรมเนียมโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง มีปัญหาอย่างไร
3. การจัดทำธรรมเนียมโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง มีแนวทางแก้ไขปัญหอย่างไร
4. การจัดทำธรรมเนียมโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง มีแนวทางพัฒนาอย่างไร
5. โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ที่มีระดับการจัดการศึกษาต่างกัน มีสภาพ ปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียนต่างกันหรือไม่ อย่างไร

ความสำคัญของการวิจัย

ความสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ คือได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ทำให้มีความรู้กว้างและลึกมากยิ่งขึ้น อันจะนำไปพัฒนาเพิ่มพูนแนวคิดในการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียนของโรงเรียนให้ดีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพ ปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหาและแนวทางการจัดทำ
ธรรมนูญโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2546 จำนวน 170 โรงเรียน จำแนกตามระดับการจั
ดการศึกษา จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา
จำนวน 117 โรงเรียน โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา จำนวน 39
โรงเรียนและโรงเรียนที่จัดการศึกษาเฉพาะระดับมัธยมศึกษา จำนวน 14 โรงเรียน

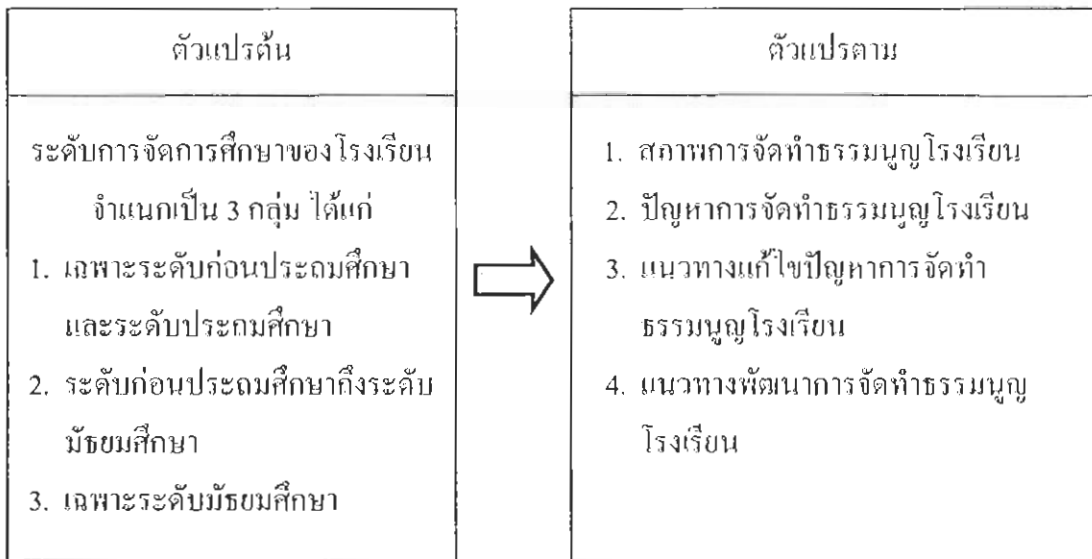
1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แจกประชากรในข้อ 1.1
การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณจากสูตรของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) กำหนด
ค่าความคลาดเคลื่อนที่ระดับ .05 และสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก
ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโรงเรียน จำนวน 138 โรงเรียน จำแนกเป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษา
เฉพาะระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา จำนวน 90 โรงเรียน โรงเรียนที่จัดการศึกษา
ระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษา จำนวน 35 โรงเรียน และโรงเรียนที่จัดการศึกษา
เฉพาะระดับมัธยมศึกษา จำนวน 13 โรงเรียน

2. ตัวแปรในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีตัวแปรต้นและตัวแปรตามที่จะศึกษา ดังนี้

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ระดับการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา ซึ่งจำแนกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ การจัดการศึกษาเฉพาะระดับก่อนประถมศึกษา และ
ระดับประถมศึกษา การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาและการจั
ดการศึกษาเฉพาะระดับมัธยมศึกษา

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพ ปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหาและแนวทางการพัฒนา
การจัดทำธรรมนูญโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยสรุป
ตัวแปรที่จะศึกษาในการวิจัยแสดงในภาพประกอบ 2 ดังนี้

ภาพประกอบ 2 แสดงตัวแปรที่จะศึกษาในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียน หมายถึง ระดับการปฏิบัติงานที่ทำอยู่ในการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียนตามกรอบกระบวนการบริหารคุณภาพของเดมมิ่ง 4 ขั้นตอน ได้แก่ วางแผน ลงมือปฏิบัติ ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข ในที่นี้สอบวัดโดยใช้แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. ปัญหาการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียน หมายถึง ระดับการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ในการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียน ตามกรอบกระบวนการบริหารคุณภาพของเดมมิ่ง 4 ขั้นตอน ได้แก่ วางแผน ลงมือปฏิบัติ ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข ในที่นี้สอบวัดโดยใช้แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. แนวทางแก้ไขปัญหการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียน หมายถึง ระดับการปฏิบัติงานที่นำไปใช้แก้ไขปัญหาในการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียน ตามกรอบกระบวนการบริหารคุณภาพของเดมมิ่ง 4 ขั้นตอน ได้แก่ วางแผน ลงมือปฏิบัติ ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข ในที่นี้สอบวัดโดยใช้แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. แนวทางพัฒนาการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียน หมายถึง ระดับการปฏิบัติงานที่นำไปใช้พัฒนาในการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียน ตามกรอบกระบวนการบริหารคุณภาพของเดมมิ่ง 4 ขั้นตอน ได้แก่ วางแผน ลงมือปฏิบัติ ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข ในที่นี้สอบวัดโดยใช้แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. การจัดทำธรรมนูญโรงเรียน หมายถึง การจัดทำธรรมนูญโรงเรียนตามการบูรณาการ
สาระชั้นตอนการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนของกรมวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
เอกชน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและกรมสามัญศึกษา โดยพิจารณาตาม
กรอบกระบวนการบริหารคุณภาพของเดิมมี 4 ขั้นตอน ได้แก่

5.1 วางแผน (Plan) หมายถึง การให้ความรู้ สร้างความเข้าใจแก่บุคลากรในโรงเรียน
และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศ วิเคราะห์ข้อมูล ความถี่ไปมา สภาพปัจจุบันปัญหา
ของโรงเรียน แต่งตั้งคณะกรรมการ กำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ

5.2 ลงมือปฏิบัติ (Do) หมายถึง การประชุมวางแผนร่วมกัน กำหนดเป้าหมายและ
วิสัยทัศน์ของโรงเรียน จัดทำร่างธรรมนูญโรงเรียน แต่งตั้งคณะกรรมการร่างธรรมนูญโรงเรียน
ประชุมพิจารณากำหนดโครงสร้างธรรมนูญโรงเรียน

5.3 ตรวจสอบ (Check) หมายถึง การเสนอร่างธรรมนูญโรงเรียนต่อคณะครู-อาจารย์
และคณะกรรมการ โรงเรียนให้ความเห็นชอบและลงนามร่วมกัน

5.4 ปรับปรุงแก้ไข (Action) หมายถึง การประกาศใช้ธรรมนูญโรงเรียนให้บุคลากร
ในสถานศึกษาและบุคคลทั่วไปในชุมชนทราบ

6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง หมายถึง หน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาที่
จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอ่างทอง จำนวน 170 โรงเรียน มีภารกิจหลักที่สำคัญ คือ การจัด
การศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามความมุ่งหวังของหลักสูตร และมีคุณภาพได้มาตรฐานตามเกณฑ์
มาตรฐานที่กำหนด

7. โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง หมายถึง สถานศึกษาที่จัด
การศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ปีการศึกษา 2546 จำแนก
ตามระดับการจัดการศึกษา จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ โรงเรียนที่จัดการศึกษาเฉพาะระดับก่อน
ประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับ
มัธยมศึกษาและโรงเรียนที่จัดการศึกษาเฉพาะระดับมัธยมศึกษา

8. ระดับการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง
หมายถึง ระดับการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง จำแนก
ตามระดับการจัดการศึกษาของโรงเรียนตามสภาพจริง จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่

8.1 เฉพาะระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียน
ที่มีการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับประถมศึกษาในโรงเรียนเดียวกัน

8.2 ระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาหมายถึง โรงเรียนที่มีการจัด
การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียน

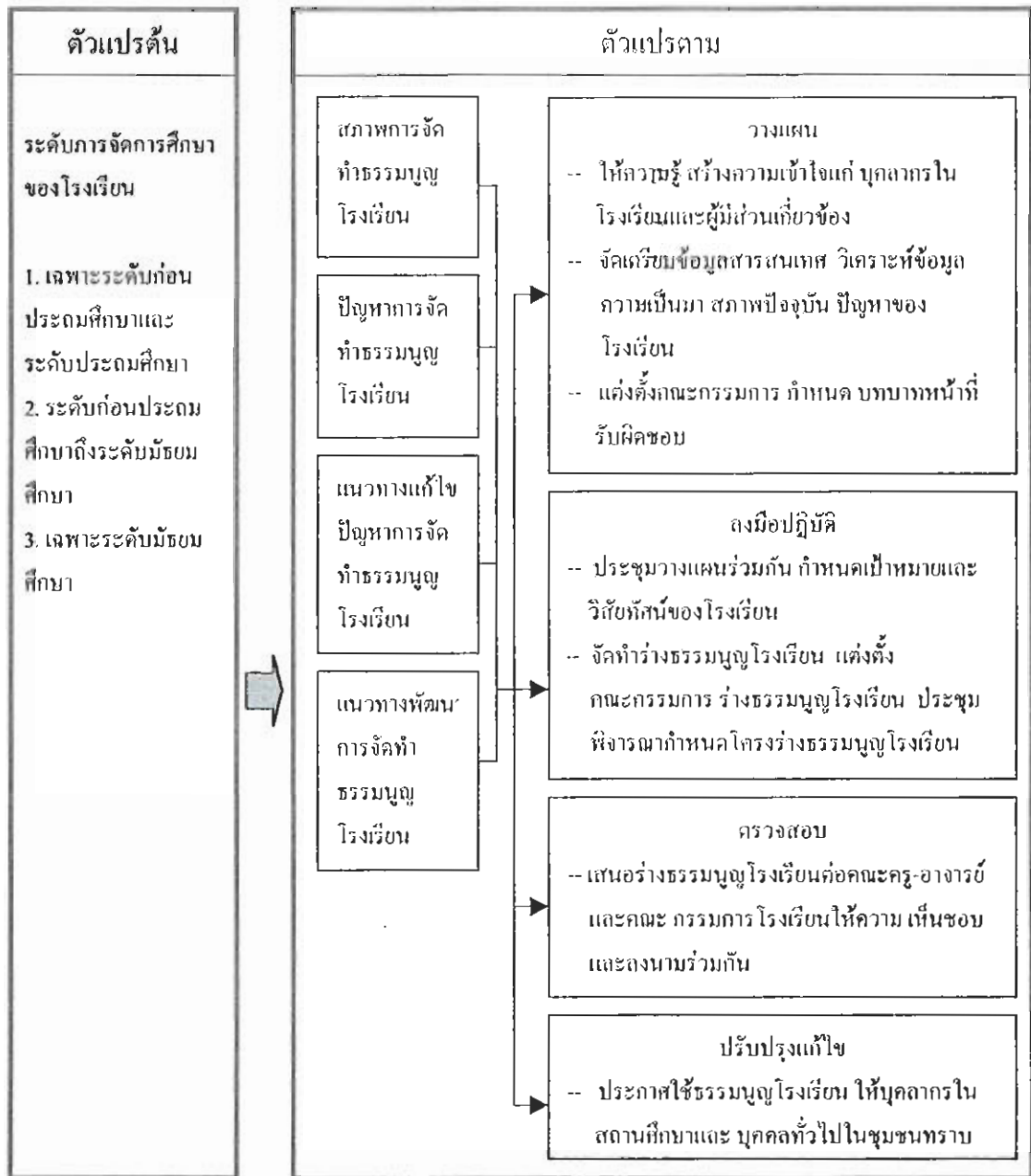
เดียวกัน

8.3 เฉพาะระดับมัธยมศึกษาหมายถึง โรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือมีการจัดการศึกษาเฉพาะระดับมัธยมศึกษาในระดับหนึ่งในโรงเรียนเดียวกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัย สภาพ ปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหาและแนวทางการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง เพื่อให้ได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตามหลักกระบวนการบริหารคุณภาพ (Quality management) ผู้วิจัยอาศัยกรอบแนวคิดกระบวนการบริหารคุณภาพของเดมมิ่ง ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ(2543 : 12-13) 4 ขั้นตอน ได้แก่ วางแผน ลงมือปฏิบัติ ตรวจสอบ และ ปรับปรุงแก้ไข และกรอบแนวคิดตามการบูรณาการสาระขั้นตอนการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนของกรมวิชาการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและกรมสามัญศึกษา ดังนี้

1. ให้ความรู้สร้างความเข้าใจแก่บุคลากรในโรงเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
2. จัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศ วิเคราะห์ข้อมูล ความเป็นมา สภาพปัจจุบันปัญหาของโรงเรียน
3. แต่งตั้งคณะกรรมการ กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ
4. ประชุมวางแผนร่วมกัน กำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของโรงเรียน
5. จัดทำร่างธรรมนูญโรงเรียน แต่งตั้งคณะกรรมการร่างธรรมนูญโรงเรียน ประชุมพิจารณา กำหนดโครงสร้างธรรมนูญโรงเรียน
6. เสนอร่างธรรมนูญโรงเรียนต่อคณะครู-อาจารย์และคณะกรรมการโรงเรียนให้ความเห็นชอบและลงนามร่วมกัน
7. ประกาศใช้ธรรมนูญโรงเรียนให้บุคลากรในสถานศึกษาและบุคคลทั่วไปในชุมชนทราบ โดยสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยแสดงในภาพประกอบ 3 ดังนี้

ภาพประกอบ 3 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

หมายเหตุ → หมายถึง ความเกี่ยวข้องโดยตรงของประเด็นที่ระบุ

สมมุติฐานในการวิจัย

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลาง ที่มีระดับการจัดการศึกษาต่างกัน มีสภาพ ปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดทำธรรมเนียมโรงเรียนแตกต่างกัน